



# network

enterprise europe

## Ściąganie polskich wierzytelności pieniężnych w Unii Europejskiej na przykładzie Niemiec

Damian Wypior



Wsparcie dla biznesu w zasięgu ręki





**Ściąganie polskich wierzytelności  
pieniężnych w Unii Europejskiej  
na przykładzie Niemiec**

**Damian Wypior**

## Spis Treści

I Wstęp	2
II Pozasądowe dochodzenie wierzytelności	2
III Kroki sądowe w Polsce czy za granicą w obrębie UE?	3
IV Wykonywanie polskich orzeczeń w Unii Europejskiej na przykładzie Niemiec	5
Europejski tytuł egzekucyjny	5
Stwierdzenie wykonalności	6
Konwencja z Lugano	7
V Europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń	7
Złożenie pozwu	8
Zawiadomienie pozwanego	8
Języki	9
Zakończenie postępowania	9
Odwołanie	9
Koszty	10
VI Postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty	10
Składanie pozwu o wydanie europejskiego nakazu zapłaty	10
Wydanie europejskiego nakazu zapłaty	11
Sprzeciw od europejskiego nakazu zapłaty	11
VII Postępowanie sądowe w Niemczech	12
Izba ds. handlowych	12
Postępowanie prowadzone w oparciu tylko o dokumenty	12
Tymczasowa ochrona prawna	13
Postępowanie upominawcze	14
VIII Egzekucja w Niemczech	15



# **Ściąganie polskich wierzytelności pieniężnych w Unii Europejskiej na przykładzie Niemiec**

## **I. Wstęp**

Niemala część polskich przedsiębiorstw, utrzymujących stosunki handlowe z przedsiębiorstwami z innych krajów członkowskich Unii Europejskiej, zadaje sobie regularnie (nierzadko egzystencjalne) pytanie, w jaki sposób w przypadkach, w których kontrahent zagraniczny nie wypełnia swoich obowiązków płatniczych, najlepiej dochodzić swoich wierzytelności pieniężnych. Polskie przedsiębiorstwa, nierzadko z niewiedzy oraz strachu przed obcym porządkiem prawnym unikają sądowego dochodzenia przysługujących im wierzytelności pieniężnych i wskutek powyższego często akceptują straty o znacznej wartości. W tym przypadku należy zwrócić uwagę również na fakt, iż ze względu na rezygnację przez polskie przedsiębiorstwo z dochodzenia należnych wierzytelności od kontrahentów zagranicznych powstaje wrażenie, że zwykle bezproblemowo można uniknąć konieczności uiszczenia zapłaty polskim kontrahentom, co w długim horyzoncie czasowym może negatywnie wpłynąć na morale płatnicze w danej branży (kontrahenci zagraniczni przecież często znają się wzajemnie).

Tym samym dobrą praktyką jest nieustępliwe dochodzenie swoich wierzytelności również wobec zagranicznych dłużników, w razie konieczności także na drodze sądowej. Wprawdzie w Unii Europejskiej nie ma jednolitego Europejskiego prawa postępowania cywilnego, to niemniej jednak prawo europejskie przewiduje regulacje dotyczące określania właściwego sądu, uznawania i egzekucji orzeczeń zagranicznych, postępowania w sprawie europejskiego nakazu zapłaty jak i kilku dodatkowych kwestii, co uzupełnia właściwy krajowy porządek prawny i miejscami ułatwia dochodzenie wierzytelności.

Celem niniejszego artykułu (nie roszczęc sobie prawa do kompletności), na przykładzie wierzytelności pieniężnej przedsiębiorstwa polskiego, przysługującej mu wobec dłużnika niemieckiego, jest zaprezentowanie istotnych możliwości, którymi dysponuje polskie przedsiębiorstwo w trakcie dochodzenia swojej wierzytelności w UE.

## **II. Pozasądowe dochodzenie wierzytelności**

Zwykle wierzyciel próbuje ściągnąć wierzytelności przysługujące mu wobec dłużnika we własnym zakresie w drodze pozasądowej za pomocą pism wzywających do zapłaty. W tym przypadku nie należy rosyłać zbyt wielu wezwań. Jeśli dłużnik nie zareaguje na pierwsze albo nawet na drugie wezwanie, wówczas prawdopodobieństwo, że trzecie czy też nawet czwarte wezwanie osiągnie swój cel, jest niskie. Rosyłanie zbyt wielu

wezwań i związane z powyższym odraczanie momentu wszczęcia kroków sądowych z doświadczenia może mieć negatywne konsekwencje przede wszystkim w branży transportowej z jej – w określonych przypadkach – krótkimi okresami przedawnienia w ramach Konwencji o umowie międzynarodowego przewozu drogowego towarów (CMR).

Zasadniczo należy zwracać uwagę na to, by wezwanie do zapłaty było sformułowane w danym języku (tu po niemiecku) lub przynajmniej po angielsku. Pisma w języku polskim są zasadniczo ignorowane, ponieważ z doświadczenia prawie żaden dłużnik niemiecki nie zada sobie trudu przetłumaczenia takiego pisma. Ponadto należy zadbać o dowód dostarczenia wezwania względnie wysłać wezwanie nie tylko pocztą ale także faksem oraz drogą mailową.

Jeśli własne pisma wzywające do zapłaty nie przyniosą skutku a przedsiębiorstwo niezmiennie obawia się drogi sądowej, wówczas w celu pozasądowego dochodzenia wiarygodności zaleca się interwencję polskiego adwokata lub adwokata kraju, w którym dłużnik ma swoją siedzibę względnie miejsce zamieszkania. Korzyścią interwencji adwokata kraju, w którym dłużnik ma swoją siedzibę względnie miejsce zamieszkania, jest to, że z doświadczenia dłużnik często przykładają dużo więcej wagi do wezwań do zapłaty, ponieważ taki adwokat, w przeciwieństwie do polskiego adwokata, ma umocowanie do występowania przed właściwymi sądami w danym kraju a groźba wystosowana wobec dłużnika ma tym samym większy potencjał.

### **III. Kroki sądowe w Polsce czy za granicą w obrębie UE?**

Jeśli wszczęcie kroków sądowych miałyby być niezbędne i jeśli nie podjęto skutecznego ustalenia w sprawie sądu arbitrażowego, wówczas należy zadać sobie pytanie, czy rozstrzygnięcie w sprawie sporu prawnego wydać mogą sądy jednego czy też drugiego państwa (tak zwana właściwość międzynarodowa). Zatem ten, kto chciałby dochodzić swoich wierzytelności przed sądem, musi najpierw uzyskać informację, gdzie może to uczynić.

Właściwość międzynarodowa zakotwiczona jest w UE co do zasady w Rozporządzeniu Rady (WE) Nr 44/2001 z 22 grudnia 2000 w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (zwanym dalej Rozporządzeniem 44/2001). Rozporządzenie obowiązuje zgodnie z art. 1 ust. 1 zasadniczo w sprawach cywilnych i handlowych (za wyjątkiem pewnych spraw cywilnych, wyszczególnionych w art. 1 ust. 2). Rozporządzenie obowiązuje w stosunku do wszystkich krajów członkowskich Unii Europejskiej za wyjątkiem części Cypru zajmowanego przez Turcję. Na samym początku rozporządzenie nie obejmowało Danii, jednak na podstawie podpisanej 19.10.2005 umowy między Wspólnotą Europejską a Królestwem Danii, która weszła w życie 01.07.2007, Rozporządzenie stosuje się obecnie również w odniesieniu do Danii.

Najpierw należy zadać sobie pytanie, czy strony zawarły skuteczne ustalenie w sprawie właściwości sądu zgodnie z art. 23 Rozporządzenia 44/2001, tzn. ustalenie, które określa to, w którym miejscu lub przed którym sądem można wnosić pozwy w przypadku zaistnienia sporów.

Jeśli nie istnieją skuteczne ustalenia w sprawie właściwości sądu, wówczas zgodnie z art. 2 Rozporządzenia co do zasady właściwość międzynarodową posiadają sądy tego państwa, w którym pozwany ma swoje miejsce zamieszkania. W odniesieniu do osób prawnych na przykład spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (GmbH) (z braku miejsca zamieszkania) za podstawę przyjmuje się siedzibę statutową, główny organ zarządzający albo główne przedsiębiorstwo. Rozporządzenie 44/2001 przewiduje jednak jeszcze inne punkty zaczepienia w odniesieniu do kwestii określenia właściwości, jak na przykład miejsce wykonania zobowiązania zgodnie z art. 5 ust. 1 Rozporządzenia.

Jeśli w myśl Rozporządzenia 44/2001 właściwy jest wyłącznie sąd polski, wówczas wiarygodność trzeba dochodzić w Polsce a polski tytuł wykonawczy może być wówczas wykonany w danym wypadku za granicą w obrębie UE. Jeśli natomiast sąd innego niż Polska kraju członkowskiego UE jest sądem właściwym, wówczas niezbędne kroki sądowe należy podjąć właśnie tam.

Ponadto możliwe są konstelacje, w których jednocześnie występuje międzynarodowa właściwość sądów kilku krajów członkowskich, na przykład gdy dłużnik mieszka w Niemczech a miejsce wykonania zobowiązania znajduje się w Polsce. W tym przypadku wierzyciel będący powodem ma możliwość wybrania właściwego sądu. W przypadku wykonywania owego prawa wyboru, doświadczenie mówi nam, że wierzyciel powinien kierować się tym, w którym kraju członkowskim dłużnik ma swój majątek. Jeśli dłużnik niemiecki na przykład nie posiada majątku w Polsce lecz tylko w Niemczech, wówczas praktyka podpowiada nam, że warto wejść na drogę sądową wobec niego raczej już od samego początku w Niemczech, zamiast najpierw wytaczać pozew w Polsce a następnie przeprowadzać egzekucję w Niemczech. Wprawdzie polskie orzeczenia co do zasady mogą być wykonywane również w Niemczech, to jednak powyższe może wiązać się z nakładami kosztowymi jak i czasowymi (więcej informacji na ten temat poniżej).

Jeśli określono właściwość międzynarodową, wówczas należy ponadto określić miejscowo i rzeczowo właściwy sąd odpowiedniego kraju członkowskiego. Ta kwestia uregulowana jest w odpowiednim krajowym prawie postępowania cywilnego.

## **IV. Wykonywanie polskich orzeczeń w Unii Europejskiej na przykładzie Niemiec**

W wypadku, kiedy polski powód skarży niemieckiego pozwanego w Polsce, uzyskując tam odpowiedni tytuł egzekucyjny, powstaje pytanie, jak najlepiej wyegzekwować roszczenie w Niemczech.

Podstawę wykonywania polskich orzeczeń w Niemczech stanowią Rozporządzenie (WE) Nr 805/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 w sprawie utworzenia Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego dla roszczeń bezspornych (dalej zwane Rozporządzeniem 805/2004) oraz wspomniane już wcześniej Rozporządzenie Nr 44/2001.

### **Europejski Tytuł Egzekucyjny**

Egzekucja w Niemczech na podstawie polskiego tytułu egzekucyjnego dotyczącego należnej wierzytelności pieniężnej jest najłatwiejsza, jeżeli tytułowi egzekucyjnemu polski sąd nadał zaświadczenie tzw. Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego zgodnie z Rozporządzeniem 805/2004. Rozporządzenie obowiązuje we wszystkich krajach członkowskich Unii Europejskiej, z wyjątkiem Danii. Zakres stosowania Rozporządzenia 805/2004 jest podobny do zakresu Rozporządzenia Nr 44/2001.

Rozporządzenie 805/2004 stanowi jednoznacznie, że orzeczenie (w tym wyrok, nakaz, postanowienie lub nakaz egzekucyjny, a także ustalenie kosztów lub wydatków przez urzędnika sądowego), któremu nadane zostało zaświadczenie Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego w państwie członkowskim wydania, jest uznawane i wykonywane w innych państwach członkowskich bez potrzeby stwierdzania wykonalności i bez możliwości sprzeciwienia się jego uznaniu. W naszym przypadku znaczy to, że egzekucja odbywa się w Niemczech bezpośrednio na podstawie Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego, bez potrzeby dodatkowego postępowania przed niemieckim sądem i niemieckiej klauzuli wykonalności.

Podstawowym warunkiem wydania zaświadczenia Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego dla krajowego tytułu egzekucyjnego jest istnienie powstałego po 21.01.2005 tytułu egzekucyjnego dotyczącego „roszczenia bezspornego“ o zapłatę konkretnej kwoty pieniężnej, która stała się wymagalna lub dla której termin wymagalności został określony w orzeczeniu, ugodzie sądowej lub dokumencie urzędowym. Roszczenie uznaje się za bezsporne, gdy dłużnik nie zaskarżył go w postępowaniu sądowym (n.p. nakaz zapłaty), nie pojawił się na rozprawie sądowej (n.p. wyrok zaoczny) lub wyraźnie potwierdził roszczenie w postępowaniu sądowym w drodze uznania lub ugody zatwierdzonej przez sąd lub zawartej przed sądem.

Zgodnie z przepisami Rozporządzenia 805/2004 orzeczenie musi przede wszystkim



posiadać co najmniej nadany rygor natychmiastowej wykonalności w Polsce; tytuł nie musi być prawomocny. Ponadto sąd polski nie może potwierdzić swojej jurysdykcji międzynarodowej z naruszeniem określonych zasad dot. jurysdykcji. Należy także przestrzegać przepisów dot. ochrony konsumenta. W końcu w przypadku niekwestionowania roszczenia w kraju wydania konieczne jest także przestrzeganie podstawowych przepisów w zakresie postępowania. Ma to na celu zapewnienie, że pismo dot. wszczęcia postępowania zostało doręczone dłużnikowi prawidłowo i w odpowiednim terminie, tak aby mógł się bronić.

Jeśli powyższe warunki zostały spełnione, polski sąd, który wydał orzeczenie, na wniosek wierzyciela nadaje polskiemu tytułowi egzekucyjnemu zaświadczenie Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego na formularzach określonych w załącznikach do Rozporządzenia 805/2004. Dłużnik nie jest wysłuchiwany. Dopiero wydane zaświadczenie może być przez polski sąd na wniosek do niego złożony sprostowane lub cofnięte.

Europejski Tytuł Egzekucyjny jest w Niemczech wykonywany tak jak niemiecki tytuł egzekucyjny. W tym celu wierzyciel jest zobowiązany przedłożyć niemieckiemu organowi egzekucyjnemu odpisy orzeczenia i zaświadczenia Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego oraz poświadczony tłumaczenie zaświadczenia na język niemiecki

## **Stwierdzenie wykonalności**

Jeżeli w przypadku roszczenia, któremu nadano tytuł egzekucyjny w Polsce, nie mamy do czynienia z roszczeniem bezspornym w myśl Rozporządzenia 805/2004 (lub jeśli tytuł powstał przed 21.01.2005), przed egzekucją należy przeprowadzić w Niemczech tzw. stwierdzenie wykonalności zgodnie z Rozporządzeniem 44/2001 oraz niemieckiej „Ustawę o wykonywaniu umów międzypaństwowych oraz rozporządzeń i traktatów Wspólnoty Europejskiej w zakresie uznawania i wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (ustawa o uznawaniu i wykonywaniu)“, w ramach którego stwierdza się wykonalność tytułu egzekucyjnego w Niemczech. Postępowanie to można także przeprowadzić w przypadku roszczeń bezspornych (wierzyciel ma prawo wyboru), jednak ze względu na jego koszty i czas nie jest ono zalecane. Zasadniczo stwierdza się wykonalność wszystkich orzeczeń, jeżeli podlegają wykonaniu w kraju ich wydania. Prawomocność nie ma znaczenia.

Wykonalność stwierdza się na wniosek osoby uprawnionej w niemieckim sądzie krajowym (Landgericht) właściwym ze względu na siedzibę dłużnika. Jeżeli dłużnik nie posiada siedziby, lecz jedynie majątek w Niemczech, wówczas właściwym jest sąd krajowy, w rejonie którego prowadzona jest egzekucja. Sąd pobiera opłatę manipulacyjną w wysokości 200 EUR. Do wniosku zgodnie z Rozporządzeniem 44/2001 należy dołączyć następujące dokumenty:

- a) wypis orzeczenia, wobec którego ma zostać stwierdzona wykonalność, wraz z dwoma odpisami,
- b) zaświadczenie wystawione przez sąd polski zgodnie z art. 54 (według załącznika V),
- c) poświadczony tłumaczenie powyższych dokumentów. Dokumenty te można co prawda złożyć w języku polskim, ale sąd krajowy może następnie zażądać poświadczonego tłumaczenia. Ponieważ dzieje się tak praktycznie w każdym przypadku, zaleca się choćby ze względów czasowych złożenie tłumaczenia na początku.

Sąd krajowy wydaje orzeczenie w sprawie wniosku w jednostronnym postępowaniu pisemnym bez rozprawy ustnej. Sąd może zarządzić ustne wyjaśnienia z wnioskodawcą, jeżeli ten wyrazi zgodę i jeżeli wyjaśnienia przyczynią się do przyspieszenia postępowania, co jednak zdarza się bardzo rzadko. Na tym etapie postępowania dłużnik nie jest wysłuchiwany. Koszty postępowania ponosi dłużnik, jeżeli ich poniesienie było konieczne.

Jeżeli wszystkie warunki wydania klauzuli wykonalności zostały spełnione, sąd krajowy wydaje orzeczenie niezwłocznie, wydając wierzycielowi klauzulę wykonalności. Ponieważ dłużnik nie był wysłuchany, klauzula wykonalności zawiera dodatkową informację, zgodnie z którą na początku dopuszczalne są tylko środki zabezpieczające, którym dłużnik może zapobiec, wnosząc sam zabezpieczenie. Egzekucja może się odbyć bez ograniczeń dopiero po upływie terminu środka zaskarżenia (zasadniczo jeden miesiąc od daty doręczenia dłużnikowi przez sąd krajowy odpisu tytułu wykonawczego, jego tłumaczenia i klauzuli wykonalności), w którym dłużnik takiego środka nie złożył lub jeżeli środek zaskarżenia złożony przez dłużnika został oddalony.

## **Konwencja z Lugano**

W przypadku polskich tytułów egzekucyjnych wydanych przed przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej stwierdzenie wykonalności w Niemczech odbywa się zgodnie z Konwencją z Lugano z dnia 16 września 1988, pod warunkiem, że odpowiedni pozew został złożony po wejściu w życie tej Konwencji w Polsce, tzn. po 1.02.2000. Zasady określone w Rozporządzeniu 44/2001 i w Konwencji z Lugano są częściowo takie same.

W przypadku polskich tytułów egzekucyjnych wydanych przed wejściem w życie tej Konwencji w Polsce, stwierdzenie wykonalności w Niemczech odbywa się zgodnie z przepisami niemieckiego kodeksu postępowania cywilnego.

## **V. Europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń**

Europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń (Rozporządzenie (WE) nr 861/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. ustanawiające europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń), tj. roszczeń, których wartość nie przekracza 2000 euro, stosuje się w sprawach cywilnych (z wyjątkami, n.p. prawo

pracy) i w handlowych sporach transgranicznych. Niniejsze Rozporządzenie obowiązuje we wszystkich krajach członkowskich Unii Europejskiej, z wyjątkiem Danii. Europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń jest dostępne stronom jako alternatywa dla istniejących postępowań przewidzianych w prawie państw członkowskich. Orzeczenie wydane w ramach tej procedury są uznawane i wykonywane w innych państwach członkowskich bez konieczności stwierdzenia wykonalności. Jest one wykonalne bez uszczerbku dla możliwości wniesienia odwołania. Nie jest konieczne złożenie zabezpieczenia.

Roszczenie uznaje się za drobne, gdy jego wartość nie przekracza 2000 euro w chwili otrzymania pozwu przez właściwy sąd z wyłączeniem odsetek, kosztów i wydatków.

## **Złożenie pozwu**

Powód wszczyna europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń, wypełniając formularz pozwu A zawarty w załączniku A Rozporządzenia i składając go we właściwym sądzie bezpośrednio, za pośrednictwem poczty lub innych środków komunikacji, takich jak faks lub poczta elektroniczna, akceptowanych przez państwo członkowskie, w którym wszczyna się postępowanie. Formularz pozwu zawiera opis dowodów uzasadniających powództwo, a w stosownych przypadkach dołącza się do niego wszelkie odpowiednie dokumenty uzupełniające.

W przypadku gdy wytoczone powództwo nie dotyczy spraw objętych zakresem zastosowania niniejszego rozporządzenia, sąd informuje o tym powoda. Jeżeli powód nie cofnie pozwu, sąd lub trybunał prowadzi postępowanie zgodnie z odpowiednimi przepisami proceduralnymi państwa członkowskiego, w którym prowadzone jest postępowanie.

W przypadku gdy sąd lub trybunał uznaje, że informacje przedstawione przez powoda nie są dostatecznie jasne lub odpowiednie, lub w przypadku niewłaściwego wypełnienia formularza pozwu, o ile powództwo nie jest oczywiście bezzasadne lub niedopuszczalne, sąd lub trybunał umożliwia powodowi uzupełnienie lub skorygowanie danych zawartych w formularzu pozwu lub dostarczenie uzupełniających informacji lub dokumentów lub cofnięcie pozwu, w terminie określonym przez sąd.

W przypadku gdy powództwo jest oczywiście bezzasadne lub niedopuszczalne lub powód nie uzupełni lub nie skoryguje danych zawartych w formularzu pozwu w określonym terminie, pozew zostaje zwrócony.

## **Zawiadomienie pozwanego**

Po otrzymaniu właściwie wypełnionego formularza pozwu sąd wypełnia formularz odpowiedzi zaadresowany do pozwanego. Odpis pozwu wraz z ewentualnymi załącznikami oraz z wypełnionym formularzem odpowiedzi zostaje doręczony pozwanemu w terminie 14 dni. Pozwany ma trzydzieści dni na udzielenie odpowiedzi.

Okres ten jest liczony od daty doręczenia powyższego formularza. W terminie 14 dni od otrzymania odpowiedzi pozwanego, sąd przesyła powodowi kopię odpowiedzi wraz ze stosownymi dokumentami.

Wszelkie ewentualne powództwa wzajemne złożone przez pozwanego na standardowym formularzu A jest doręczane powodowi w taki sam sposób jak pozwanemu (patrz wyżej). Powód ma 30 dni od daty doręczenia, aby odpowiedzieć na powództwo wzajemne. Jeśli w sprawie z powództwa wzajemnego wartość przedmiotu sporu przekracza wartość 2000 euro, roszczenia dochodzone z powództwa głównego, a także roszczenia dochodzonego z powództwa wzajemnego nie można dochodzić w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, lecz zgodnie z odpowiednimi przepisami proceduralnymi mającymi zastosowanie w państwie członkowskim, w którym prowadzone jest postępowanie.

## **Języki**

Pozew, odpowiedź na pozew, powództwo wzajemne, odpowiedź na powództwo wzajemne oraz wszelkie opisy istotnych dokumentów uzupełniających są składane w języku lub jednym z języków sądu. Jeśli jakikolwiek inny dokument otrzymany przez sąd nie jest sporządzony w języku, w którym prowadzone jest postępowanie, sąd może wymagać tłumaczenia takiego dokumentu jedynie w przypadku, gdy tłumaczenie takie jest niezbędne do wydania orzeczenia.

## **Zakończenie postępowania**

W terminie 30 dni od otrzymania odpowiedzi pozwanego lub powoda ((w przypadku powództwa wzajemnego), złożonych w przewidzianym terminie, sąd wydaje orzeczenie. Jednakże, sąd może wezwać strony do przedstawienia dodatkowych informacji w terminie do trzydziestu dni. Ponadto sąd może zadecydować o przeprowadzeniu postępowania dowodowego lub wezwaniu stron na rozprawę. Sąd może przeprowadzić rozprawę w drodze konferencji wideo lub za pośrednictwem innych środków łączności, jeżeli pozwalają na to środki techniczne.

Sąd wydaje orzeczenie w terminie 30 dni od dnia zamknięcia rozprawy albo od otrzymania wszystkich informacji niezbędnych do wydania orzeczenia. Jeśli sąd nie otrzyma odpowiedzi od właściwej strony w przewidzianym terminie sąd wydaje orzeczenie w sprawie z powództwa głównego lub z powództwa wzajemnego.

## **Odwołanie**

Odwołanie od orzeczenia wydanego w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń odbywa się zgodnie z prawem postępowania państw członkowskich. Pozwany ma prawo złożyć wniosek o ponowne zbadanie orzeczenia w sądzie, w którym wydano orzeczenie, jeśli:



odbioru przez tę stronę,

- doręczenie nie nastąpiło w czasie wystarczającym dla umożliwienia pozwanemu przygotowanie się do obrony bez jego winy,
- pozwany nie miał możliwości wniesienia odpowiedzi na pozew z powodu siły wyższej lub z powodu nadzwyczajnych okoliczności, które były przez niego niezawinion

W każdym z przypadków pozwany powinien niezwłocznie podjąć odpowiednie działania. Jeśli odwołanie jest zasadne, orzeczenie zostaje uchylone.

## **Koszty**

Koszty postępowania ponosi strona przegrywająca. Jednak sąd nie zasądza na rzecz strony wygrywającej kosztów, które były zbędne lub nieproporcjonalne do wartości przedmiotu sporu.

## **VI. Postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty**

Postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty (Rozporządzenie (WE) nr 1896/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. ustanawiające postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty) stosuje się w sprawach cywilnych (z wyjątkami, n.p. prawo spadkowe) i w handlowych sporach transgranicznych. Niniejsze Rozporządzenie obowiązuje we wszystkich krajach członkowskich Unii Europejskiej, z wyjątkiem Danii. Europejski nakaz zapłaty, który stał się wykonalny w państwie członkowskim wydania, jest uznawany i wykonywany w innych państwach członkowskich bez potrzeby stwierdzenia wykonalności.

Postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty ustanawia się w celu dochodzenia roszczeń pieniężnych o oznaczonej wysokości, które są wymagalne w chwili wniesienia pozwu o wydanie europejskiego nakazu zapłaty. Rozporządzenie nie pozbawia powoda możliwości dochodzenia roszczenia na podstawie innego postępowania dostępnego zgodnie z przepisami państwa członkowskiego lub prawa wspólnotowego.

### **Składanie pozwu o wydanie europejskiego nakazu zapłaty**

Pozew o wydanie europejskiego nakazu zapłaty składa się przy użyciu formularza A, określonego w załączniku I Rozporządzenia. Właściwość sądu określa się zgodnie z odpowiednimi przepisami prawa wspólnotowego, w szczególności Rozporządzenia 44/2001. Jeżeli jednak roszczenie dotyczy umowy zawartej przez konsumenta w celu, który można uznać za niezwiązany z jego działalnością gospodarczą lub zawodową, i w przypadku gdy konsument jest stroną pozwaną, właściwe są wyłącznie sądy państwa członkowskiego, w którym strona pozwana ma miejsce zamieszkania.

Sąd, do którego kierowany jest pozew o wydanie europejskiego nakazu zapłaty,

możliwie jak najszybciej określa, czy spełnione zostały warunki stosowalności (transgraniczny charakter przypadku w sprawach cywilnych i handlowych, właściwość danego sądu itp.) i bada, czy pozew wydaje się być uzasadniony.

Jeśli formularz pozwu nie jest uzupełniony, sąd umożliwia powodowi uzupełnienie lub poprawienie pozwu, chyba że roszczenie jest oczywiście nieuzasadnione lub pozew jest niedopuszczalny.

## **Wydanie europejskiego nakazu zapłaty**

Jeżeli spełnione są warunki złożenia pozwu o wydanie europejskiego nakazu zapłaty sąd, tak szybko jak to możliwe, zwykle w terminie 30 dni od wniesienia pozwu, wydaje europejski nakaz zapłaty. Termin 30 dni nie obejmuje czasu, który zajęły powodowi uzupełnienie, poprawienie lub zmiana pozwu.

Europejski nakaz zapłaty jest wydawany wyłącznie na podstawie informacji przekazanych przez powoda i niezweryfikowanych przez sąd. Nakaz staje się wykonalny, chyba że pozwany wniesie sprzeciw do sądu wydania.

## **Sprzeciw od europejskiego nakazu zapłaty**

Osoba, która otrzyma europejski nakaz zapłaty, tj. pozwany może wnieść do sądu wydania sprzeciw od europejskiego nakazu zapłaty. Sprzeciw musi zostać wysłany w terminie 30 dni od doręczenia nakazu pozwanemu. W sprzeciwie pozwany wskazuje, że kwestionuje roszczenie, bez konieczności precyzowania powodów.

W przypadku wniesienia sprzeciwu dalsze postępowanie odbywa się przed właściwymi sądami w państwie członkowskim wydania zgodnie z przepisami regulującymi zwykle postępowanie cywilne, chyba że powód wyraźnie zażądał w takim przypadku zakończenia postępowania.

Rozporządzenie uprawnia pozwanego do złożenia przed właściwym sądem wniosku o ponowne zbadanie europejskiego nakazu zapłaty po upływie 30-dniowego terminu do wniesienia sprzeciwu pod warunkiem, że:

- zakaz zapłaty doręczono bez poświadczenia odbioru przez pozwanego oraz doręczenie nie nastąpiło w odpowiednim czasie umożliwiającym mu przygotowanie się do obrony,
- pozwany nie miał możliwości sprzeciwienia się roszczeniu z powodu siły wyższej lub z powodu nadzwyczajnych okoliczności,
- wydanie nakazu zapłaty było błędne.

Jeżeli sąd odrzuci wniosek pozwanego, europejski nakaz zapłaty pozostaje w mocy. Jeżeli sąd uzna, że ponowne zbadanie nakazu jest uzasadnione, europejski nakaz zapłaty traci moc.

## **VII. Postępowanie sądowe w Niemczech**

W przypadku, gdyby w Niemczech doszło do sporu prawnego, postępowanie toczy się na podstawie niemieckiego kodeksu postępowania cywilnego (Zivilprozessordnung). Pozew należy złożyć w miejscowo i rzeczowo właściwym sądzie.

### **Izba ds. handlowych**

Jeśli w przypadku danego przedmiotu sporu mamy do czynienia ze sprawą handlową w rozumieniu § 95 ustawy o ustroju sądów powszechnych (Gerichtsverfassungsgesetz) (np.: w przypadku pozwu przeciwko kupcowi wpisanemu do rejestru handlowego z tytułu transakcji, które dla obu stron są transakcjami handlowymi) i jeśli do rozpatrzenia pozwu właściwy jest Sąd krajowy (Landgericht) (np.: w przypadku wartości przedmiotu sporu powyżej 5 000,00 euro), powód może w pozwie złożyć wniosek o przeprowadzenie rozprawy przed Izbą ds. handlowych. Izby ds. handlowych to składy orzekające, działające przy niemieckich Sądach krajowych (Landgericht), obsadzone przez jednego zawodowego sędziego przewodniczącego oraz dwóch sędziów niezawodowych, pełniących funkcję tak zwanych sędziów ds. handlowych, których proponują izby przemysłowo-handlowe i którzy muszą wykazać się posiadaniem cech kupca w myśl kodeksu handlowego (Handelsgesetzbuch) albo wykonywaniem czynności zarządczych w spółce kapitałowej. Przewodniczący Izby ds. handlowych może jednak samemu podejmować określone decyzje. W pozostałym zakresie postępowanie przed Izbą ds. handlowych nie różni się w istotny sposób od zwykłego postępowania cywilnego.

### **Postępowanie prowadzone w oparciu tylko o dokumenty**

Postępowanie prowadzone w oparciu tylko o dokumenty wraz z jego specjalnymi zasadami służy przyspieszonej sądowej kontroli roszczenia, którego przedmiotem jest zapłata określonej sumy pieniędzy albo przekazanie określonej ilości innych zamiennych przedmiotów czy też papierów wartościowych, tzn. służy uproszczonemu i szybkiemu uzyskaniu stosownego tytułu płatniczego, o ile wszelkie fakty, uzasadniające roszczenia, mogą być dowiedzione za pomocą dokumentów oraz przesłuchania stron. Nie dopuszcza się innych środków dowodowych. Oznacza to, że nie można przeprowadzać oględzin, przesłuchiwać świadków ani korzystać z pomocy rzeczoznawców. Tym samym (prócz przesłuchania samych stron) korzysta się wyłącznie z pisemnych środków dowodowych. Wybór tego rodzaju postępowania leży po stronie powoda.

Jeśli powód wygra w w/w postępowaniu, wówczas wydaje się orzeczenie co do zasady z takim zastrzeżeniem, że pozwany ma prawo skorzystania z przysługujących mu praw w ramach postępowania dodatkowego w tej samej instancji (tak zwany wyrok z zastrzeżeniem). Wyrok z zastrzeżeniem posiada rygor natychmiastowej wymagalności

bez konieczności wnoszenia zabezpieczenia, tzn. że powód może natychmiast wszcząć działania egzekucyjne bez konieczności oczekiwania na upływanie terminu na wniesienie środków prawnych i bez konieczności wnoszenia zabezpieczeń.

W drodze postępowania dodatkowego w tej samej instancji pozwany może złożyć wniosek o uchylenie wyroku z zastrzeżeniem oraz o oddalenie powództwa. Wówczas proces kontynuowany jest jako zwykły proces cywilny w tej samej instancji. Pozwany może przy tym skorzystać ze wszystkich środków dowodowych, tzn. nie jest już ograniczony do dokumentów oraz przesłuchania stron. W tym czasie powód co do zasady w dalszym ciągu może przeprowadzać egzekucję na podstawie wydanego wyroku z zastrzeżeniem.

W ramach podrodzajów postępowania nakazowego należy wymienić pokrewne rodzaje postępowań - proces wekslowy i proces czekowy, w przypadku których w przeciwieństwie do zwykłego postępowania prowadzonego w oparciu tylko o dokumenty dochodzi się tylko określonych wierzytelności - mianowicie wierzytelności z tytułu weksli względnie czeków.

## **Tymczasowa ochrona prawna**

W sytuacji, w której nie można wymagać od wierzyciela oczekiwania na rezultat regularnego postępowania wytoczonego z powództwa, ma on do dyspozycji w Niemczech narzędzie sądowego zabezpieczenia mienia oraz zarządzenia tymczasowego w charakterze postępowania przyspieszonego w celu tymczasowego uregulowania stosunku prawnego.

Rozróżniamy między sądowym rzeczowym zabezpieczeniem mienia oraz (rzadszym i subsydiarnym) sądowym zabezpieczeniem mienia przez areszt osoby dłużnika lub inne ograniczenia jego wolności osobistej; obie te formy służą zabezpieczeniu egzekucji z tytułu wierzytelności pieniężnej lub z tytułu roszczenia, które może przeistoczyć się w wierzytelność pieniężną (roszczenie, któremu służy sądowe zabezpieczenie mienia). Sądowe rzeczowe zabezpieczenie mienia daje wierzycielowi prawo do przeprowadzenia egzekucji z majątku dłużnika w celu zabezpieczenia swojej wierzytelności. Może on wprawdzie dokonać zajęcia, jednak ze względu na cel jedynie zabezpieczenia nie wolno mu spożytkować przedmiotu zajęcia. Sądowe zabezpieczenie mienia przez areszt osoby dłużnika lub inne ograniczenia jego wolności osobistej zabezpiecza wierzytelność w ten sposób, że wskutek aresztowania uniemożliwia ono dłużnikowi udaremnienie przyszłej egzekucji wierzytelności poprzez ucieczkę za granicę. W przypadku sądowego zabezpieczenia mienia, oprócz roszczenia, któremu służy sądowe zabezpieczenie mienia, niezbędna jest również przyczyna sądowego zabezpieczenia mienia, tzn. ryzyko niemożności przeprowadzenia egzekucji na podstawie przyszłego wyroku.

Zarządzenie tymczasowe służy zabezpieczeniu roszczenia niepieniężnego do chwili



podjęcia ostatecznej decyzji. Oprócz roszczenia o zadysponowanie niezbędna jest przyczyna zadysponowania.

## **Postępowanie upominawcze**

Oprócz wytaczania powództwa istnieje również możliwość dochodzenia określonej wierzytelności pieniężnej w ramach sądowego postępowania upominawczego. W tym celu wnioskodawcy z Polski muszą złożyć w Sądzie Rejonowym Wedding w Berlinie wniosek o wydanie nakazu zapłaty; we wniosku należy podać informacje na temat m. in. stron, sądu właściwego do rozpatrzenia danego sporu prawnego oraz żądanego świadczenia. Nie ma konieczności przedstawiania określonego stanu rzeczy czy też załączania dokumentów, ponieważ sąd nie sprawdza, czy roszczenie istnieje oraz czy powództwo jest logiczne.

Jeśli spełnione są przesłanki ustawowe, sąd wydaje wobec dłużnika nakaz zapłaty wraz z wezwaniem do dokonania zapłaty w terminie dwóch tygodni od daty jego dostarczenia albo też do wniesienia odwołania.

Odwołanie nie wymaga uzasadnienia i może odnosić się do całej wierzytelności albo tylko jednej jej części. Wskutek złożenia odwołania, o ile jedna ze stron złoży taki wniosek, dochodzi do postępowania spornego, tzn. do przekazania sprawy do sądu właściwego do rozpatrzenia danego sporu prawnego. Sprawa ta kontynuowana jest dalej w ramach postępowania sądowego.

Jeśli przeciwnik wniosku nie złoży odwołania, wówczas wydaje się wykonalny nakaz zapłaty, w przypadku którego mamy do czynienia z tytułem egzekucyjnym. Od powyższego przysługuje zażalenie.

Postępowanie upominawcze z doświadczenia ma szansę powodzenia jedynie w przypadku "leniwego płatnika", który przypuszczalnie nie będzie wnosił żadnych zastrzeżeń wobec roszczenia. Tylko w takim przypadku stanowi ono stosunkowo szybki i skuteczny środek na opieszłych dłużników.

Postępowanie upominawcze nie jest jednak najszybszą drogą uzyskania sądowego tytułu egzekucyjnego, jeśli zakładamy, że dłużnik nie zaakceptuje nakazu zapłaty bez składania odwołania. W porównaniu do normalnych postępowań wszczynanych z powództwa, w tym przypadku ucieka nam czas, gdyż kiedy tylko dłużnik terminowo złoży odwołanie od dostarczonego do niego nakazu zapłaty, postępowanie upominawcze zamienia się w normalne postępowanie w ramach procesu cywilnego wraz z pozwem, który trzeba szczegółowo uargumentować, oraz rozprawą ustną.

W przypadku wyższych przedmiotów sporu prawie zawsze można liczyć się z odwołaniem ze strony dłużnika. Nawet jeśli chodzi mu tylko o uzyskanie odroczenia terminu płatności, to i tak lepiej od razu wytaczać mu pozew.

## VIII. Egzekucja w Niemczech

W każdym z w/w przypadków procedury egzekucyjne podlegają prawu Państwa Członkowskiego wykonania. W przypadku egzekucji w Niemczech wymagania w zakresie egzekucji i jej przeprowadzenie oraz środki zaskarżenia w postępowaniu egzekucyjnym określone są w prawie niemieckim. Jeżeli wierzyciel nie ma lepszej możliwości wykonania, egzekucję rozpoczyna z reguły komornik, w którego rewirze (przydzielonym przez sąd rejonowy) dłużnik posiada swoją główną siedzibę (wierzyciel nie może więc sam wybrać komornika). Wysokość opłat komorniczych zależy zgodnie z ustawą o kosztach komorniczych od czynności wykonywanych przez komornika. Koszty egzekucji dłużnik zwraca wierzycielowi, jeśli ich poniesienie było konieczne.

Oprócz egzekucji z przedmiotów należących do dłużnika wierzyciel może ściągać należności także z roszczeń dłużnika wobec osób trzecich (np. banków z tytułu wypłaty środków zgromadzonych na koncie dłużnika). Tego rodzaju działanie nie jest prowadzone przez komornika, lecz na wniosek złożony w sądzie egzekucyjnym w siedzibie dłużnika. Po rozpatrzeniu wniosku przez sąd i wydaniu tzw. postanowienia o zajęciu i przelewie zajętej wierzytelności, postanowienie to jest doręczane dłużnikowi dłużnika oraz samemu dłużnikowi. Postanowienie o zajęciu i przelewie zajętej wierzytelności nakazuje dłużnikowi zajęcie wierzytelności dłużnika wobec niego w wysokości roszczenia wierzyciela i przelew należnej kwoty, o ile jest ona jeszcze aktualna (wzgl. nie została już zajęta przez innego wierzyciela), na rzecz wierzyciela.

Jeżeli dłużnik posiada nieruchomości, wierzyciel może je zająć w celu odzyskania swojego roszczenia pieniężnego i wystawić na licytację przymusową lub poddać zarządowi przymusowemu.



[ec.europa.eu/enterprise-europe-network](http://ec.europa.eu/enterprise-europe-network)